

ਉਨੇਸਿਮੂਸ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਅਪੀਲ (ਫਿਲੇਮੋਨ 8-20)

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਚਰਚਾ ਲਈ ਫਿਲੇਮੋਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਵੱਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ‘‘ਮਾਸਟਰਪੀਸ’’ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਹਲੀਮੀ ਵਰਗੇ ਮਸੀਹ ਮੇਲ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫਿਲੇਮੋਨ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਹੀ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਧਰਮਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਇਤਾਂ 8 ਤੋਂ 14 ਇਕ ਲੰਮਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਾਕ ਹੈ।

8, 9

ਸੋ ਭਾਵੇਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲੇਰੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੈ ਭਈ ਜੋ ਕੁਝ ਜੋਗ ਹੈ ਉਹ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰਾਂ। ਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾ ਕੇ ਮੈਂ ਪੌਲੁਸ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬੰਧੁਆ ਵੀ ਹੋ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਆਇਤ 8. ਸੋ (*dio*) ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਦੁਆ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਬੁਨਿਆਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਗਲਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਅਜੇ ਤਕ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨੇਸਿਮੂਸ ਨਾਂਅ (ਆਇਤ 10) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਆਇਤ 17)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲੇਰੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੁਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕੋਲ ਰਸੂਲਪੁਣੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ‘‘ਦਿਲੇਰੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ’’ ਉਸ ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਇਕ ਕੋਮਲ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਇਸ ਖਤ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਨਵੀਂ ਸਚਿਆਈ ਸੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:28; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:17)। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਫਿਲੇਮੋਨ ਅਹੁਦੇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉੱਚਾ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਧਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਢੰਗ ਦਿਲੇਰੀ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਉੱਤੇ ਸੀ।

ਤੈਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *epitassō* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਇਖਤਿਆਰ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਕਰਨਾ।’’¹ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਭਰਿਸ਼ਟ ਰੂਹ ਨੂੰ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 9:25)। ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਦ ਉਹ ਭਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ (ਮਰਕੁਸ 1:27) ਅਤੇ ਤੁਫ਼ਾਨੀ ਸਮੁੰਦਰ (ਲੂਕਾ 8:25) ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ

ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੋਨ ਨੂੰ ਆਖੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਪੌਲੁਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਹ ਗੁਸ਼ਿਆਰੀ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਦਬੰਗ’ ਨਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਲੋਮੋਨ ਨਾਲ ਇੰਜ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੌਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਗੁਲਾਮ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਕ ਭਾਈ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ।

ਜੇ ਕੁਝ ਜੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਇਸ ਤਾੜਨਾ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰੋ!’ ਪੌਲੁਸ ਫਿਲੋਮੋਨ ਨੂੰ ਜੇ ਕੁਝ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਫਿਲੋਮੋਨ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 9. ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬੰਧੂਆ ਫਿਲੋਮੋਨ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 5, 7)। ਮਸੀਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ (ਮੱਤੀ 22:37-40; ਯੂਹੰਨਾ 13:34, 35; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13)। ਫਿਲੋਮੋਨ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਾਰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਮਾਰਕੁਸ ਬਾਰਥ ਅਤੇ ਹੇਲਮਟ ਬਲੇਂਕ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 9 ਦਾ ਇਹ ਮੁੱਢਲਾ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ‘ਪੂਰੇ [ਫਿਲੋਮੋਨ] ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।’²

ਮੈਂ ... ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *parakaleo* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਣ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ। 12:1; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:10; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:1; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:2)। ਇੱਥੇ ਇਹ ‘ਹੁਕਮ’ (ਆਇਤ 8) ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਸੂਲ ਦੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਅਧਾਰ ਮੈਂ ਪੌਲੁਸ ਬੁੱਢਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬੰਧੂਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲੋਮੋਨ ਤੋਂ ਅਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਖ਼ਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਭਾਗ ਅੱਗੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਮਾਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਫੇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਿਆਨ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਪਲਾਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਹੀ ਰੱਖਿਆ।³

ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਬੁੱਢਾ (NASB; KJV) ਜਾਂ ‘ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ’ (NIV; NRSV) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ RSV ਅਤੇ NEB ਵਿਚ ‘ਰਾਜਦੂਤ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ‘ਰਾਜਦੂਤ’ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਉਪਦੇਸ਼’ ਨਾਲ ‘ਬੁੱਢਾ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ।⁴ ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ‘ਬੁੱਢਾ’ ਨੂੰ ਚਲਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ‘ਰਾਜਦੂਤ’ ਫਿਲੋਮੋਨ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ‘ਬੁੱਢੇ ਪੌਲੁਸ’ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਸੱਠ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਰਸਯੋਗ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਬੰਧੂਆ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਆਇਤ 1 ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲਿਆ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਭਵ, ਉਮਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਭਲਾ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ?

10-14

¹⁰ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਜਿਹੜਾ ਕੈਦ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਨਮਿੱਤ। ¹¹ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਦਾ ਹੈ। ¹²ਖੁਦ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਾਨੋ ਆਪਣੇ ਕਲੇਜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਮੋੜ ਘਲਿਆ ਹੈ। ¹³ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੋਲ ਰੱਖਾਂ ਭਈ ਤੇਰੇ ਥਾਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਟਹਿਲ ਕਰੇ। ¹⁴ਪਰ ਤੇਰੀ ਸਲਾਹ ਬਿਨਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਰਾ ਉਪਕਾਰ ਲਚਾਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ।

ਆਇਤ 10. ਮੈਂ ... ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਆਇਤ 9 ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *parakaleō* ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।¹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਉਪਸਰਗ *peri* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧਕਾਰਕ *tou emou teknou* ਹੋਣ ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਬਾਰੇ,’ ‘ਸਬੰਧ ਵਿਚ’ ਜਾਂ ‘ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਵਿਲੇਮੇਨ ਤੋਂ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਜੇ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੌਲੁਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਈ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਫਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4: 14-17; ਗਲਾਤੀਆਂ 4: 19; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:2)।

ਯੂਨਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨਾਂਅ ਇਸ ਆਇਤ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਸ਼ਬਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨਾਂਅ ਨੂੰ ਆਇਤ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ‘ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ’ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤਰਤੀਬ ਦਾ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਤਨਾਅ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਤ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਗ (ਆਇਤਾਂ 1-10) ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ‘ਇਸਹਾਕ’ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਤਪਤ 22:2 ਵਿਚ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਉਨੇਸਿਮੁਸ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸ਼ਾਇਦ ‘ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ’ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਂਅ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜ਼ਾਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਗੁਲਾਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਾਂਅ ਸੀ।

ਜਿਹੜਾ ਕੈਦ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਆਇਤਾਂ 1, 9)। ਇੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ‘ਬੇੜੀਆਂ’ ਜਾਂ ‘ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ’ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ (ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 28:30, 31 ਵਿਚ), ਪੌਲੁਸ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਪਿਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਫੈਲ ਜਾਣ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੋਇਆ’ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:12)। ਇਸ ਆਇਤ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਜੇ. ਬੀ. ਫ਼ਿਲਿੱਪ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ‘ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹਾਂ, ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਜਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁੰਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਹੈ ਉਨੇਸਿਮੁਸ!’

ਆਇਤ 11. ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ... ਹੈ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹ ਅਰਥ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਕਾਰ ਗੁਲਾਮ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਸਤੀ, ਚੋਰੀ (ਆਇਤ 18), ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ। ਪਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਉਹ ਬੇਕਾਰ *achrēstos* ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ *euchrēstos* ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨਾਲ ਕੱਟੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਸੂਲ ਲਈ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੰਜ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਇਕ ਸੁਧਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਬੇਕਾਰ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।

ਆਇਤ 12. ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਮੋੜ ਘੱਲਿਆ ਹੈ ਦੀ ਗੱਲ ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਜ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭਗੋੜਾ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ, ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਘੱਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ।

ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ: ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ; ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਤੱਤੇ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਵਿੱਠ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਪਹਿੰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬੇੜੀ ਨਾਲ ਬੰਠ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ... ।⁶

ਜੇਮਸ ਡੀ. ਜੀ. ਡੰਨ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਬਜਾਇ ‘‘ਏਸਤਾਨਾ ਤੀਜੇ ਪੱਖ’’ ਨੂੰ ਚਾਹਿਆ ਸੀ।⁷ ਜੇ ਇਵੇਂ ਹੈ ਵੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਘਰੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਫਿਲੋਮੇਨ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 23: 15, 16), ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:5-8; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:22-25)। ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦਾ, ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਸੂਲ ਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਫਿਲੋਮੇਨ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ, ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਜੋਖਿਮ ਭਰਿਆ ਸੀ।

ਜਦ ਕੋਈ ਗੁਲਾਮ ਭਗੌੜਾ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦੁੱਖ ਝੱਲਦਾ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਜਾਣ ਤੇ, ਉਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਿਕ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਹੱਡੀਆਂ ਪਸਲੀਆਂ ਟੁੱਟਣ ਤਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਜਾਂ ਬਾਂਹਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਉਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤੱਤੇ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਸਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਿਖੀ ਬੇੜੀ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਨਾਲ ਦੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।^੧

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਲੇਜ਼ੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਆਇਤ 7 ਵਾਂਗ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘ਕਲੇਜ਼ੇ’ ਲਈ ਉਹੀ ਡੂੰਘਾ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗ’ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪੌਲੁਸ ਦੇ ‘ਕਲੇਜ਼ੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ’ (ਉਨੇਸਿਮੁਸ) ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਪਰਤਣ ਤੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰੇਗਾ।

ਆਇਤ 13. ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੋਲ ਰੱਖਾਂ ਆਖ ਕੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਇੱਛਿਆ ਜਤਾਈ ਗਈ। ‘ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ’ (*eboulomēn*) ਅਪੂਰਣਕਾਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ‘ਮੈਂ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ’ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਘੱਲਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਾਨ। ‘ਮੈਂ’ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੌਲੁਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਈ ਤੇਰੇ ਥਾਂ ... ਮੇਰੀ ਟਹਿਲ ਕਰੇ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਪਾਫ਼ਰੋਦੀਤੁਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:25-30)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੀ ਭਲਿਆਈ ਦਾ ਫਲ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਖਾਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਬਬਰੀ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ, ਮੂਲ ਵਿਚ ‘ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ’ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੇਰਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਵਾਰ (1, 9, 10, 13) ਹੋਣਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਇਤ 13 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਖੀ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਆਇਤ 14. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਆਇਤਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਰੋਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਪਰ ਤੇਰੀ ਸਲਾਹ ਬਿਨਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਨਾ ਚਾਹਿਆ ਅਪੂਰਣਕਾਲ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਉਲਟ (‘ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ’ ਜਾਂ ‘ਮੈਂ ਚਾਹਿਆ ਸੀ’); ਆਇਤ 13)। ‘ਚਾਹ’ (*ethelēsa*) ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਫ਼ੈਸਲੇ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਲਏ ਸਨ, ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਕੁਲੁੱਸੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ

ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੁਖਿਕੁਸ ਨਾਲ ਖਤ ਭੇਜਣਾ ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਚੋਣ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਫਿਲੋਮੇਨ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੇਰਾ ਉਪਕਾਰ ਲਚਾਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਖਤ ਦਾ ਸਾਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿੱਜੀ ਦੁੱਖ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਪੌਲੁਸ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ (ਆਇਤ 8) ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਆਇਤ 14), ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ‘‘ਬੇਨਤੀ’’ ਕਰਕੇ (ਆਇਤ 9) ਪੁੱਛਣਾ ਚੁਣਿਆ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖਦੇ ਵਕਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘‘ਬਦਲਾਅ’’ ਲਈ ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ‘‘ਹਰੇਕ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਧਾਰਿਆ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਕਰੇ, ਰੰਜ ਨਾਲ ਅਥਵਾ ਲਚਾਰੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:7)।

15-17

¹⁵ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੀ ਜਾਣੀਏ ਭਈ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਇਸ ਲਈ ਤੈਥੋਂ ਅੱਡ ਹੋਇਆ ਭਈ ਉਹ ਸਦਾ ਤੇਰਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ¹⁶ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਦਾਸ ਵਾਂਙੁ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦਾਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ, ਅਰਥਾਤ ਪਿਆਰੇ ਭਰਾ ਵਾਂਙੁ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਪਰ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਕ ਸਰੀਰ, ਨਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ !

¹⁷ਜੇ ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਂਝੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਤਿਵੇਂ ਉਹ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ।

ਆਇਤ 15. ਕਿਉਂ ਜੋ ਫਿਲੋਮੇਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਰੂਹਾਨੀ ਸਮਝ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਨਰਮ ਢੰਗ ਸੀ। ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ’’ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ *tacha* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ‘‘ਕਿਆਫ਼ੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ’’ ਹੈ।^{੧੯} ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਸ਼ਾਇਦ’’ ਸੀ ਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ‘‘ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,’’ ਉਹ ਅਗਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੀ ਜਾਣੀਏ ਭਈ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਇਸ ਲਈ ਤੈਥੋਂ ਅੱਡ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਭਗੋੜੇ ਗੁਲਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਢੰਗ ਸੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਆਇਤ 18)। ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕ/ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦਾ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਅਸਲਾਂਚ ‘‘ਇਕ ਘੰਟੇ ਲਈ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:8; ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 2:5) ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਦੱਸਦਾ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ‘‘ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ’’ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:18; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:17)। ਵੱਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:28-39)।

ਭਈ ਉਹ ਸਦਾ ਤੇਰਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ। ਭਲਾ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਹੁਣ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤ 16), ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੇ ਸਦਾ ਲਈ ਹੁਣ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਰਾ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ? ਭਲਾ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ‘ਬੇਕਾਰ’ ਗੁਲਾਮ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ‘ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਦਾ’ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਆਇਤ 11) ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਭੱਜਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਸ਼ਾ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਚੁੰਦਲੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ।

ਆਇਤ 15 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਯਾਰੂਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਯੂਸੁਫ਼ ਨੂੰ ਕਹੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਬਦ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੁਲਾਮੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਦਾਈਆ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਦਾਈਆ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖੇ ਜਿਵੇਂ ਏਸ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਹੈ’’ (ਉਤਪਤ 50:20)। ਫਿਲੋਮੇਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਜੇਰੋਮ (ਈਸਵੀ 345-420) ਨੇ ਇਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਕਈ ਵਾਰ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਭਲਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੁਸ਼ਟ ਮਨੁੱਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ... ਜੇ ਅਸਲ ਵਿਚ [ਉਨੇਸਿਮੁਸ] ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਨਾ ਭੱਜਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਧਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ...¹⁰

ਆਇਤ 16. ਆਇਤ 15 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਵਾਕ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਉਨੇਸਿਮੁਸ ‘‘ਸਦਾ ਲਈ’’ ਫਿਲੋਮੇਨ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਦਾਸ ਵਾਂਙੂ ਨਹੀਂ। ਖ਼ਤ ਵਿਚ ‘‘ਦਾਸ’’ ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਛੁਟਕਾਰਾ (ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਹੀ) ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਆਇਤ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਹ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਸਬੰਧ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਦਾਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਉਹ ਪਿਆਰੇ ਭਰਾ ਵਾਂਗੂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ‘‘ਭਰਾ’’ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਿਚੈ ਵਿਚ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ‘‘ਪਿਆਰੇ’’ ਸ਼ਬਦ ਉਹੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਵਰਣਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤ 1)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ:

ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਮਸੀਹ

ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ। ਨਾ ਯਹੂਦੀ ਨਾ ਯੂਨਾਨੀ, ਨਾ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੋ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:27, 28)।

ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਤੇ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਸਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੁਤਬਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਭ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੈ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਡੂੰਘੇ ਲਗਾਅ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਫੇਰ ਕੀਤਾ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਭਰਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ। ਫਿਲੇਮੋਨ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਪਰ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਕ ਸਰੀਰ, ਨਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦਵੇਗਾ। ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਵਿਚ ਦੋਹਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਲਹੂ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਠੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਸੋ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਸਾਂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਸੋ ਜੇ ਕੋਈ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਵੀਂ ਸਰਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ, ਵੇਖੋ, ਓਹ ਨਵੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:16, 17)।

ਆਇਤ 17. ਸੋ ਜੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਂਝੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਜੇ ਫਿਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਬਣਾਵੇਂ।’ ‘ਸਾਂਝੀ’ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ *koinōnos* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 5:10)। ਇਹ ਉਸੇ ਯੂਨਾਨੀ ਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ *koinōnia* ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਇਤ 6 ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਇਤ 1 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਿਲੇਮੋਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ‘ਸਾਂਝੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਜੋ ਐਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈਂ।’ (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:1 ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।)

ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਤਿਵੇਂ ਉਹ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਹਿਲਾ ਵਾਕ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਫਿਲੇਮੋਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ‘ਆਗਿਆ’ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੌਕਸ ਸੀ (ਆਇਤ 8)। ਇੱਥੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਸਣੇ ਵਾਕ ਵਿਚ ਰੱਖੀ। ‘ਕਬੂਲ ਕਰ’ ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਵਜ਼ਨਦਾਰ ਸ਼ਬਦ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *proslambanō* ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਲਈ (ਰੋਮੀਆਂ 14:3; 15:7) ਅਤੇ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਬੂਲ ਕਰਨ (ਰੋਮੀਆਂ 14:1; 15:7)।

ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮੱਤੀ 25 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਭੁੱਖਿਆਂ, ਤਿਹਾਇਆਂ, ਪਰਦੇਸੀਆਂ, ਨੰਗਿਆਂ, ਬੀਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯਿਸੂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ, ‘ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ’ (ਮੱਤੀ 25:40)। ਜੇ ਫਿਲੇਮੋਨ ਨੂੰ

ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਵਿਚ ਭਲਾਈ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

18-20

¹⁸ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਨੇ ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੋਵੇ ਅਥਵਾ ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਉਂ ਲਿਖ ਛੱਡੀਂ। ¹⁹ਮੈਂ ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੀ ਭਰ ਦਿਆਂਗਾ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾ ਤੇਨੂੰ ਆਖਾਂ ਭਈ ਮੇਰਾ ਕਰਜ਼ ਜੇ ਤੈਂ ਦੇਣਾ ਹੈ ਸੇ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਹੈਂ! ²⁰ਹਾਂ, ਭਰਾਵਾ, ਤੈਥੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਅਨੰਦ ਪਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ।

ਆਇਤ 18. ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰੂਹਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਆਇਤ 18 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵਪਾਰਕ ਚਿੱਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ [*ei de ti*] ਨੇ ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੋਵੇ, ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਕਿ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।¹¹ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਹੀਆਂ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਉਸ ਨਾਲ ਨਰਮਾਈ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗਾ, ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭਲਾ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਰੋਮ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ? ‘‘ਵਿਗਾੜਿਆ’’ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ *adikeō* ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਕਿਉਂ ਜੇ ਜਿਹੜਾ ਕੁਨਿਆਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨੂੰ ਉਸ ਕੁਨਿਆਉਂ ਦਾ ਵੱਟਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਪੱਖ ਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ’’ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:25)। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਅਤੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਕੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਪਾਰ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੇਰਾ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 18:28, 30), ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਉਂ ਲਿਖ ਛੱਡੀਂ। ਪੌਲੁਸ ਫੇਰ ਫਿਲੋਮੇਨ ਅਤੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਲਈ ਕਰਜ਼ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। (ਇਸ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਲੀਬ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 5:6-10; 8:1-4.) ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਓਪਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *ellogēō* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਵਾਕ ਵਿਚ ਹੈ ‘‘ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ’’ ਹੈ।¹² ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਰੋਮੀਆਂ 5:13 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਗਿਣਿਆ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 19. ਮੈਂ ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਹੀ ਭਰ ਦਿਆਂਗਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਰਸੂਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਅਦਾ-ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪੌਲੁਸ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਰਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਸੀ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:18; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:11; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16:21)। ਭਾਵੇਂ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਆਇਤਾਂ 18 ਅਤੇ 19 ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਪੌਲੁਸ

ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤਕਨੀਕੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *apotinō* ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ’’ ਕਰਨਾ, *ਘਾਟੇ ਦੀ ਅਦਾਏਗੀ ਕਰਨਾ* ਹੈ।¹³ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰ, ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਰੋਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਪੌਲੁਸ ਵਿਚ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਖ਼ਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਰੀ ਤਰਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ, ਮੇਰਾ ਕਰਜ਼ ਜੋ ਤੈਂ ਦੇਣਾ ਹੈ ਮੈ ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਹੈਂ ! ਫਿਲੋਮੇਨ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਫਿਲੋਮੇਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦਰਾ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਉਸ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਸੀ, ਵਧ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸੀ।

ਆਇਤ 20. ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੁਆ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ (ਆਇਤ 7)। ਹਾਂ, ਭਰਾਵਾ ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਸਬੰਧ ਦੀ ਇਕ ਤਸਦੀਕ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਫਿਲੋਮੇਨ (ਆਇਤ 7) ਅਤੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ (ਆਇਤ 16) ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਰਮੀ ਦੇ ਕਿਰਪਾ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਰਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਦਬਾਅ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫਿਲੋਮੇਨ ਤੇ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 1, 20)।

ਤੈਥੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਅਨੰਦ ਪਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਖੇਲ ਹੈ। ‘ਉਨੇਸਿਮੁਸ’ ਦਾ ਕਿਰਿਆ ਰੂਪ (*oninēmi*) ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ‘ਉਨੇਸਿਮੁਸ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ‘ਉਪਯੋਗੀ’ ਜਾਂ ‘ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ’। ਇੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਉਸ ਲਈ ‘ਉਪਯੋਗੀ’ ਜਾਂ ‘ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ’ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਾਅਵਾ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਬੇਨਤੀ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਇਤ 7 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਹੇ ਭਰਾ [*adelphē*] ... ਤੇਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਦਿਲ [*splagchna*] ਤਾਜ਼ਾ [*anapauō*] ਹੋਇਆ ਹੈ।’’ ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ (*adelphē*) ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮਨ (*splagchna*) ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ (*anapauō*) ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉਹ ਫਿਲੋਮੇਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹਾ ਅਲੰਕਾਰਕ ਜੰਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਸੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:1-5)। ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਗੱਲ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨਾਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਆਇਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ’’ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੋਣ, ਇੱਕੋ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਨ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:22-4:1)।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਦਿੱਕਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿਣਾ (ਆਇਤ 10)

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਤੇ ਕਲਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਤ AIDS ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਜਨਾਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਬੋਲਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਈ ਮੀਲ ਦੂਰ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੇਹਾਤੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿਚ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਲਿੰਗੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ HIV ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਸੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਉਜਾੜ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਉਹ ‘‘ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਆਇਆ।’’ ਉਹ ਖੁਦਾ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਇਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਸੀਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ।

ਪਹਿਲੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾਪ ਅਤੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ AIDS ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਉੱਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ ਤਾਂ ਛੋਟੀ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ AIDS ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬੜਾ, ਦੁਖਦ ਅਤੇ ਅਣਕਿਹਾ ਰਹੱਸ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ।

ਜਨਾਜ਼ੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਸਭਾ ਘਰ ਵਿਚ ਵੱਧਦੇ ਹੋਏ ਤਨਾਅ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸਾਂ, ਕੁਝ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਹੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਡਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਨਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਆਈਟ ਉੱਤੇ ਮੈਂ AIDS ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਤਾਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਥੜੇ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਖਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਵਿਲਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਚਿਆਈ ਬੋਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਤਨਾਅ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਅਸਲੀ ਸੋਗ ਅਤੇ ਚੰਗਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਜਨਾਜ਼ੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕੁਲੱਸੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਤੁਖਿਕੁਸ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲੋਮੇਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਗੌੜੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ? ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ? ਪੌਲੁਸ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਕੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਖ਼ਤ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਤਨਾਅ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਉਦੋਂ ਟੁੱਟੀ ਜਦ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਿਆ ਗਿਆ (ਆਇਤ 10)। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘੜਾ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਥੱਕ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿੱਕਲੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਹਤਰੀਨ ਭਾਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ‘‘ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰਹਿੱਸ’’ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੰਗਿਆਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ (ਆਇਤ 14)

ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਸਲ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਕਈ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਸੁਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ। ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਤੀਵੀਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ‘‘ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁੱਖ ਨਾਲ’’ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਜੇਕੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨੀਮੁਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਾਸਤੇ

ਵਿਚ ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲਿਸਟ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ, ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗੀ, ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਹੱਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਸੀ।

ਲਿਸਟ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਈ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰੇ; ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹਰ ਦੂਜਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਵੇਰਵਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਦਾਸ, ਸਖ਼ਤ, ਰੋਅਬ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਬੇਦਰਦ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਨੀ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਉਸ ਲਿਸਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਤਾਉਂਦੀ ਰਹੀ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਦਮੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਬੰਦਾ ਨਰਮ, ਦਯਾਵਾਨ, ਅਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਬੇਤਹਰ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਪਤਨੀ ਲਈ ਇੱਜ਼ਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਸੀ, ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਤੀਵੀਂ ਇਕ ਦਿਨ ਕੁਝ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਪੁਾਰਣੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹ ਰੁੱਕ ਗਏ। ਉਹ ਚੀਜ਼ ਇਕ ਲਿਸਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਯਾਦ ਆ ਗਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਲਿਸਟ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੰਡਾਈਆਂ ਸਨ ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗੀ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂ ਰੁਕਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਭਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ, ਬੜੀ ਦੇਰ ਤਕ ਉੱਥੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਲਿਸਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਪਤੀ ਲਈ ਉਸ ਲਿਸਟ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਕੀ ਸੀ? ਉਹ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ? ਬੜੀ ਰੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਲਿਸਟ ਦੇ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਉਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਾਰਣ ਨਾਲ (ਆਇਤ 15)

ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਜਦ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਕਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਮਿਲਣ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਯਾਦ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਖ਼ਾਸ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਬੜੇ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਦ ਤਕ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਵਹਿਣੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੀ: “ਹੋਰ

ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਜਾਣ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਲਾ ਇਹ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ? ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਉਹ ਵੱਧ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।' ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦਿਮਾਗ ਤਕ ਜਾਣ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਵਕਤ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫਿਲੋਮੇਨ 15 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਬੱਦਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਸੀ 'ਚਮਕਦਾਰ ਲਕੀਰ' ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਭੱਜਿਆ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਬਣ ਕੇ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਭਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, 'ਫਿਲੋਮੇਨ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੂੰ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ!'

ਦਾਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ (ਆਇਤ 16)

ਵਿਲੀਅਮ ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ (1759-1833) ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਫਰੋਖਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਕੈਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ। ਪਰ 1787 ਤਕ ਉਹ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ 28, 1787 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਖਰੀਬ-ਫਰੋਖਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ [ਨੈਤਿਕਤਾਵਾਂ] ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵੱਡੇ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਫਰੋਖਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ ਨੇ ਕਈ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਘੁਮਿਆਰ ਜੋਸਿਆ ਵੇੱਜਵੁਡ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਤਮਗਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਥਾਲੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਝੁਕ ਕੇ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: 'ਭਲਾ ਮੈਂ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨਹੀਂ ਹਾਂ?'

ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤਦੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗੀ ਜਦ ਲੋਕ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਲੱਗਣਗੇ। ਰਸੂਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕੀਤਾ। ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਫਿਲੋਮੇਨ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਘੱਲਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਖ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਕੋਲ 'ਦਾਸ ਵਾਂਙੂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦਾਸ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ, ਅਰਥਾਤ ਪਿਆਰੇ ਭਰਾ ਵਾਂਙੂ' (ਆਇਤ 16) ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਉਨੇਸਿਮੁਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਫਿਲੋਮੇਨ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਫਿਲੋਮੇਨ ਦੇ ਨਾਂਅ ਖ਼ਤ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਚੰਗੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦਾ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਫ਼ਤਹਿ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਫਰੋਖਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਦੇ ਛਿਆਲੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜੁਲਾਈ

26, 1833 ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੇ ਪੂਰੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿਤਾ। ਵਿਲਬਰਸਫੋਰਸ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮਰ ਗਿਆ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ‘ਮਨੁੱਖਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਭਰਾਵਾਂ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

‘ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬੂਲ ਕਰ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ’ (ਆਇਤ 17)

ਇਕ ਰੂਸੀ ਲੇਖਕ ਲਿਓਨ ਟੋਲਸਟਾਏ ਜੋ 1828 ਤੋਂ 1910 ਤਕ ਰਿਹਾ, ਨੇ ‘ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਖ਼ੁਦਾ ਹੈ’ ਨਾਮਕ ਇਕ ਛੋਟੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਟਿਨ ਅਵਡੇਕ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਮੇਚੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਜੋ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਣੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬੇਸਮੈਂਟ ਦੀ ਇਕ ਖਿੜਕੀ ਉੱਚੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਰਟਿਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, ‘ਮਾਰਟਿਨ, ਮਾਰਟਿਨ! ਕਲ ਗਲੀ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਵੇਖਣਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ।’ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿ ਉਹ ਅਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਰਾਹ ਤੱਕਦਿਆਂ ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਬੜੇ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ। ਪਰ ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹੀ ਰੋਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟਨਾਵਾਂ ਸਨ।

ਸਟੇਪਨਿਸ ਨਾਮਕ ਇਕ ਬੁੱਢਾ, ਥੱਕਾ ਸਿਪਾਹੀ, ਉੱਥੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਤੋਂ ਬਰਫ਼ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਗਰਮ ਪਿਆਲਾ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਚੀਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਤੜਪ ਰਹੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਬੰਦਗੋਭੀ ਦਾ ਗਰਮ ਸੂਪ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿ ਉਸ ਔਰਤ ਕੋਲ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਲੀੜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਔਰਤ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਚਲੇ ਗਏ, ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਗਲੀ ਵਿਚ ਰੌਲੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਭਲਾ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਮਿਲੀ, ਜਿਹੜੀ ਸੇਬ ਵੇਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਲੀ ਦੇ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸੇਬ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੇਬ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ। ਕਈ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਔਰਤ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਦੀ ਸੇਬਾਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਮਾਰਟਿਨ ਜਦ ਆਪਣੀ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, ‘ਮਾਰਟਿਨ, ਮਾਰਟਿਨ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ?’ ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕੌਣ ਏ?’ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਇਕ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਫਿਰ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਿਪਾਹੀ ਸਟੇਪਨਿਸ ਨਿੱਕਲਿਆ; ਅਤੇ ਓਨੀ ਹੀ ਛੇਤੀ ਉਹ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਂ ਹਾਂ।’ ਫਿਰ ਮਾਰਟਿਨ ਨੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਉਸ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ; ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਤੀਜੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘ਮੈਂ ਹਾਂ।’ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਸੇਬ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਸਨ, ਜੋ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਖਾਈ

ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਭੁੱਖਾ ਸਾਂ ਅਰ ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਤਿਹਾਇਆ ਸਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਇਆ, ਮੈਂ ਪਰਦੇਸੀ ਸਾਂ ਅਰ ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਉਤਾਰਿਆ’’ (ਮੱਤੀ 25:35; KJV)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪੇਜ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ‘‘ਤੁਸਾਂ ਮੇਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ’’ (ਮੱਤੀ 25:40; KJV)।

ਟੌਲਸਟਾਇ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ‘‘ਅਤੇ ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਸਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।’’

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਰ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਅਰਲੀ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ*, ਜਿਲਦ 3ਜੀ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਫ੍ਰੈਡਰਿਕ ਵਿਲੀਅਮ ਡੈਂਕਰ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 383. ²ਮਾਰਕੁਸ ਬਾਬ ਐਂਡ ਹੈਲਮਟ ਬਲੋਕ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਫਿਲੋਮੋਨ: ਏ ਨਿਊ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਵਿਦ ਨੋਟਸ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 2000), 315. ³ਇਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਝੁਕ ਕੇ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਵਿਭਚਾਰੀ ਔਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 8:1-11)। ⁴ਬਾਰਥ ਅਤੇ ਬਲੋਕ, 324. ⁵ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:2 ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ⁶ਜੇਜ਼ਫ ਏ. ਫਿਜ਼ਾਈਮਰ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਫਿਲੋਮੋਨ*, ਦ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 34ਸੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 2000), 28. ⁷ਜੇਮਸ ਡੀ. ਜੀ. ਡੰਨ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲਜ਼ ਟੂ ਦ ਕੋਲੋਸ਼ੀਅੰਜ਼ ਐਂਡ ਟੂ ਫਿਲੋਮੋਨ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਕਸਟ*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1996), 304-5. ⁸ਬਾਰਥ ਅਤੇ ਬਲੋਕ, 30. ⁹ਬਾਉਰ, 992. ¹⁰ਪੀਟਰ ਗੋਰਡੇ ਐਂਡ ਬੋਮਸ ਸੀ. ਓਡਨ, ਸੰਪਾ. *ਕੋਲੋਸ਼ੀਅੰਜ਼, 1-2 ਥੱਸਲੋਨੀਅੰਜ਼, 1-2 ਤਿਮੋਥੀ, ਟਾਈਟਸ, ਫਿਲੋਮੋਨ, ਐਂਸੀਏਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਸਕ੍ਰਿਪਚਰ* (ਡਾਊਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੋਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 316.

¹¹ਡੰਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ‘ਜੇ’ (*ei ... ti*) ਤੋਂ ਭਾਵ ‘ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ’ ਹੈ (ਡੰਨ, 338)। ¹²ਬਾਉਰ, 319. ¹³ਉਹੀ, 124.